

อินเดียจะกอนตัวจาก RCEP จริงหรือ?

อินเดียทำ Surprise ด้วยการประกาศไม่ร่วมในความตกลง RCEP ในช่วงการประชุม ASEAN Summit ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ เมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน 2562 การที่อินเดียจะทิ้ง RCEP อาจเป็นการเสียโอกาสครั้งใหญ่ของอินเดียก็เป็นได้

ข้อกังวลของอินเดียที่ทำให้ไม่ร่วม RCEP

1. เกรงว่าสินค้าจีนที่ราคาถูกลงจะทะลักเข้าสู่ตลาดอินอันจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายย่อยที่ยังไม่พร้อมที่จะแข่งขัน โดยเฉพาะสินค้าไฮเทคและเครื่องใช้ไฟฟ้า ทั้งนี้ปัจจุบันอินเดียขาดดุลการค้าจีนเป็นอันดับหนึ่งเกือบ 6 หมื่น ล้านดอลลาร์สหรัฐ

2. อินเดียเสนอให้มีประเด็นเรื่อง 1) การมีมาตรการ Safeguard ปกป้องตลาดภายในจากการท่วมตลาด และ 2) ลดการกีดกันในเรื่องของแรงงานและภาคบริการซึ่งอินเดียมีความได้เปรียบ

อย่างไรก็ตามอินเดียไม่ได้รับการตอบสนองในเชิงบวกจากที่ประชุม อินเดียจึงถอนตัวจากความตกลง RCEP

RCEP คืออะไร

RCEP คือความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) โดยเป็นความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่าง 10 ชาติสมาชิกอาเซียน และ 6 ชาติคู่เจรจา (ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์) ซึ่งได้เริ่มเจรจากันมาตั้งแต่ปี 2555 และสมาชิก RCEP ยกเว้นอินเดียสามารถสรุปผลการเจรจกันได้ในการประชุม ASEAN Summit เมื่อเดือนต้นเดือน พ.ย. 2562 และคาดว่าจะสามารถลงนามร่วมกันได้ในช่วงต้นปี 2563 จะส่งผลให้ RCEP เป็นกลุ่มเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลกมีสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่งของเศรษฐกิจโลก (39% ของ GDP PPP US\$ โลก แต่หากไม่รวมอินเดียจะมีสัดส่วน 29%) และราวครึ่งหนึ่งของประชากรโลก (48% ของประชากรโลก) ซึ่ง RCEP จะก้าวขึ้นมาผงาดในเวทีโลกแทน TPP อนึ่ง ADB ได้พยากรณ์ว่า ในปี 2593 เอเชียจะมีสัดส่วน 52% ของ GDP โลก ดูเหมือนว่า RCEP อาจทำให้การคาดการณ์ของ ADB เกิดเร็วยิ่งขึ้น

อินเดียปกป้องผู้ผลิตในประเทศเกินไปหรือไม่?

การถอนตัวของอินเดียจาก RCEP เกิดจากแรงกดดันจากผู้ผลิตในอินเดียให้ปกป้องผู้ผลิตในประเทศ เช่น อุตสาหกรรมเหล็ก ตามรายงานของ GTA และ Fitch Solutions กล่าวว่าอินเดียเป็นประเทศที่มีมาตรการปกป้องฯ (protectionism) มากที่สุดสูงเป็นอันดับ 2 รองจากสหรัฐฯ โดยเฉพาะในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (2559-2561) แม้ว่าการปกป้องจะทำให้คู่แข่งในตลาดอินเดียได้ยากขึ้น แต่ก็ทำให้สินค้าส่งออก (ที่พึ่งพาการนำเข้าชิ้นส่วนอุตสาหกรรม) ของอินเดียแพงขึ้นในตลาดโลกเช่นกัน รวมทั้งผู้บริโภครในประเทศก็ต้องซื้อสินค้าในราคาที่แพงกว่าในต่างประเทศด้วย ตัวอย่างเช่น ทีวีในอินเดียบางรุ่นแพงกว่าในไทยเกือบเท่าตัว ดังนั้นแม้ว่าบางอุตสาหกรรมจะได้ประโยชน์จากมาตรการปกป้อง (อาทิ เหล็ก และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์) แต่หลายอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมต่อเนื่อง ก็ได้รับผลกระทบมากกว่า และเมื่อพิจารณาจากการส่งออกของอินเดียตั้งแต่ปี 2556 ก็พบว่าจำกัดอยู่เพียง 1.6-1.7% ของการส่งออกทั้งหมด ขณะที่การเข้าเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานโลก (GVC) ของอินเดียก็มีอัตราการต่ำลงอย่างต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ปี 2556 จนมีอัตราที่ต่ำที่สุดในโลกในปัจจุบันอันเป็นผลมาจากมาตรการปกป้องฯ มากเกินไป การเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานมีความจำเป็นในภาวะที่การค้าโลกชะลอตัวอันเนื่องมาจากสงครามการค้า และ ฯลฯ นอกจากนั้นการปกป้องฯ มากเกินไปจะส่งผลเสียต่อ อินเดียเองใน 4 ด้าน 1) ผลเสียที่เกิดกับอุตสาหกรรมโดยรวมมีมากกว่าผลดีที่ได้รับ 2) ลดความสามารถในการแข่งขันของอินเดียเองเนื่องจากมีต้นทุนที่สูงกว่าคู่แข่ง 3) เสียโอกาสในการเข้าสู่ตลาดที่ใหญ่ที่สุดในโลกเช่น RCEP 4) การปกป้องผู้ผลิต ภายใน (เช่นการตั้งกำแพงภาษี) ยังส่งผลให้เกิดการตอบโต้ทางการค้าจากประเทศอื่น โดยเฉพาะจากประเทศใน G-20 โดยพบว่าประเทศอินเดียอยู่ในกลุ่มที่ถูกมาตรการตอบโต้ทางการค้ามากที่สุดในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา

ปกป้องตลาดแล้วผู้ผลิตในประเทศได้ประโยชน์จริงหรือ?

การปกป้องตลาดมากเกินไปก่อให้เกิดประโยชน์แก่บางกลุ่มมากกว่าประโยชน์ที่จะตกแต่ผู้ผลิตโดยรวม จากการศึกษาของสถาบัน Indian Institute of Foreign Trade (IIFT) กล่าวว่าการกีดกันสินค้าจีนอาจเกิดผลเสียมากกว่าผลดี โดยสรุปได้ ดังนี้

1. ในช่วงปี 2550-2551 และ 2560-2561 การขยายตัวของการนำเข้าจากจีนมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าเพิ่มรวม (GVA) และผลผลิตของอินเดีย
2. ในอุตสาหกรรมหลัก 26 สาขาที่มีการศึกษา ผลกระทบด้านลบต่อ GVA มีเพียง 4 อุตสาหกรรมคือ ไฟฟ้าพลังน้ำ เหล็ก/เหล็กกล้า อัญมณี และของเล่น
3. เมื่อพิจารณาจากการนำเข้าสินค้าทุนสินค้าขั้นกลางและสินค้าอุปโภคบริโภคจากจีนพบว่า สินค้าขั้นกลางก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของผลผลิตสูงสุด (ขยายตัว 163%) รองลงมาเป็นสินค้าทุน (93%) และสินค้าอุปโภคบริโภค (73%) ตามลำดับ กล่าวคือการนำเข้าสินค้าทุนและสินค้าขั้นกลางจากจีนก่อให้เกิดผลดีต่ออุตสาหกรรมอินเดีย
4. การแข่งขันจากสินค้าจีนกดดันให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของผู้ผลิตภายในของอินเดีย และส่งผลให้บริษัทที่มีประสิทธิภาพสามารถขยายส่วนแบ่งตลาดได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเคมีภัณฑ์และยานอกจากถูกกระตุ้นให้เพิ่มประสิทธิภาพแล้ว ยังทำให้สามารถส่งออกได้เพิ่มขึ้นด้วย
5. การส่งออกและ GDP ช่วงที่มีการเปิดเสรีการค้ามีอัตราที่สูงกว่าช่วงที่มีการปกป้องตลาดเป็นอย่างมาก การปกป้องตลาดจึงมีประโยชน์น้อยเมื่อเทียบกับการเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานโลกซึ่งมีประโยชน์ต่ออินเดียมากกว่าในภาพรวม

ความสำคัญของอินเดียต่อ RCEP

1. อินเดียเป็นตลาดใหญ่อันดับสองรองจากจีนใน RCEP จะก่อให้เกิดพลวัตทางเศรษฐกิจในกลุ่มมากขึ้น
2. เพื่อถ่วงดุลกับจีน โดยก่อนหน้าการประชุม ASEAN Summit ในไทย ญี่ปุ่นได้พยายามให้อินเดียเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมในข้อตกลง RCEP หากไม่มีอินเดียจีนจะมีอิทธิพลใน RCEP มากที่สุด
3. ญี่ปุ่นสามารถใช้อินเดียเป็นเส้นทางสายไหมเส้นที่สองเพื่อลดการพึ่งพาเส้นทางสายไหมของจีนเพียงแห่งเดียว โดยที่ผ่านมา ญี่ปุ่นได้เข้าไปช่วยพัฒนาทางหลวง Golden Quadrilateral เชื่อมโยงเมืองเศรษฐกิจหลักของอินเดียให้สามารถเชื่อมโยงภูมิภาคอื่นๆ เช่น เอเชีย (ผ่านไทย) ตะวันออกกลาง ยุโรป และแอฟริกา
4. อินเดียเป็นตลาดที่มีศักยภาพของไทยและอาเซียน

ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ

1. การที่อินเดียจะก้าวขึ้นสู่เป้าหมายเป็น “โรงงานของโลก” แห่งใหม่ตามนโยบาย “Made in India” แล้ว มีเพียงหนทางเดียวคือต้องเปิดเสรีทางการค้าและเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานโลกมากขึ้น ซึ่งจะกระตุ้นให้อุตสาหกรรมในประเทศปรับตัวให้เข้มแข็งสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ทั้งนี้นายกรัฐมนตรี อดีตรองอินเดียมก็ตระหนักดีถึงความจริงข้อนี้ ดังนั้น นายกา มาดิคังจะไม่ทิ้ง RCEP แต่อาจมีการเจรจาให้อินเดียได้ประโยชน์ มากขึ้น เช่น การเพิ่มโอกาสให้แรงงานด้าน IT (BPO-Business Process Outsource เช่น บริการด้านการพัฒนา Software และ Call center) ของอินเดียสามารถเข้าทำงานใน Silicon Valley ของจีนได้มากขึ้น
2. การเจรจาเพื่อตั้งอินเดียเข้าสู่โต๊ะเจรจามีขึ้นแน่นอนไม่ช้าก็เร็ว โดยญี่ปุ่นดูเหมือนจะเป็นประเทศที่อินเดียต้องการพูดคุยด้วยมากที่สุด เนื่องจากการแข่งขันในการค้าโลกจะต้องพึ่งพาเทคโนโลยีนำเข้ามากเป็นพิเศษ
3. ไม่ว่าผลการเจรจาออกมาในรูปแบบใด ประเทศไทยดูจะมีภาษีดีเป็นพิเศษ เพราะเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชีย และอินเดียและเป็นจุดตัดของเส้นทางสายไหมสายจีนและอินเดีย ยกเว้นให้ไทยเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจโลกที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง
4. อุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากใน RCEP มีแนวโน้มที่จะผลิตอาหารไม่พอกับความต้องการ โดยเฉพาะจีน อินเดีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย จึงเป็นโอกาสที่ผู้ส่งออกควรติดตามพัฒนาการของ RCEP มากเป็นพิเศษ